

Смоляр Олександр Андрійович,
*суддя Черкаського районного суду Черкаської області,
здобувач кафедри державного будівництва
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
Україна, м. Харків*

УДК 342.9.35

КОНТРОЛЬ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ У СФЕРІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

У статті проведено аналіз теоретичних та практичних аспектів контролю територіальних громад за діяльністю органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Досліджуються проблеми правової регламентації та проблеми реалізації контролю у сфері місцевого самоврядування, пропонуються напрямки удосконалення правового регулювання відносин у зазначеній сфері.

Ключові слова: контроль, територіальна громада, місцеве самоврядування, посадові особи, публічна влада.

Смоляр А. А., судья Черкаського районного суду Черкаської області, соискатель кафедры государственного строительства, Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, Украина, г. Харьков.

Контроль територіальної громади в сфері місцевого самоуправління

В статті проведено аналіз теоретических і практичних аспектів контролю територіальних общин за діяльністю органів і посадових осіб місцевого самоуправління. Исследуются проблемы правовой регламентации и проблемы осуществления контроля в сфере местного самоуправления, предлагаются направления совершенствования правового регулирования отношений в указанной сфере.

Ключевые слова: контроль, територіальна община, місцеве самоуправління, посадові особи, публична влада.

Постановка проблеми. Відповідно до ст. 5 Конституції України носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ, який здійснює владу безпосередньо, а також через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Отже, вся влада в Україні належить народові, яка є первинною, єдиною і невідчужуваною та здійснюється народом шляхом вільного волевиявлення через вибори, референдум, інші форми безпосередньої демократії, в тому числі й спрямовані на здійснення контролю за діяльністю органів та посадових осіб державної влади та місцевого самоврядування.

Актуальність теми. На локальному рівні головним контролюючим суб'єктом у сфері місцевого самоврядування є територіальна громада. Закріплення в Конституції України первинним суб'єктом місцевого самоврядування територіальної громади відповідає не тільки сформованій міжнародній практиці, але й історичним традиціям українського народу. Ще в 1879 р. в «Кієвлянині», протестуючи проти «видалення публіки з зали засідань і переведення її на хори думи... залишивши в залі тільки репортерів», писали: «Самоврядування без гласності й контролю суспільства ще скоріше перетворюється на самоуправність, ніж безконтрольне бюрократичне управління». До цього будь-який обиватель міг бути присутнім безпосередньо на засіданнях, «бо присутність публіки в залі засідань – це контроль за безсторонністю ухвалення рішень». Коли на засіданні Київської думи 19 вересня 1872 р. головуєчий видалив «без вагомих на те причин публіку, тобто справжню хазяйку міста, із зали засідань», відомий громадський діяч, пріснопам'ятний М. Юзефович звернувся зі сторінок газет із відкритою скаргою, «за образу» і на знак протесту подав прохання про звільнення його від звання гласного [4]. Контроль територіальної громади на всіх етапах розвитку місцевого самоврядування є однією з найважливіших функцій управління розвитком відповідних населених пунктів, а тому потребує ефективного механізму правового регулювання, чіткого визначення взаємних прав та обов'язків контролюючих та підконтрольних суб'єктів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми організації контролю територіальних громад за діяльністю органів та посадових осіб місцевого самоврядування в своїх роботах розглядали Ю. Г. Барабаш, П. М. Любченко,

О. Д. Скопич, Ю. П. Стрілець [Див.: 1; 3; 6; 7]. Однак з огляду на різноманітність аспектів цього напрямку дослідження залишаються невирішеними значна частина питань, які потребують розв'язання, від чого значною мірою залежить подальший процес реформування місцевого самоврядування.

Посилення контролюючих функцій територіальних громад, за якими Конституцією України закріплено право місцевого самоврядування, запровадження дієвих механізмів контролю та зростання суспільної свідомості членів територіальних громад – необхідні умови підвищення ефективності всієї системи місцевого самоврядування [6, с. 1].

Парламентська Асамблея Ради Європи у своїй Резолюції № 1121 «Про інструменти участі громадян у представницькій демократії» (1997) прямо закликала держави-члени Ради Європи вдосконалити свою систему представницької демократії шляхом встановлення балансу між відповідальністю державної влади та роллю громадян у процесі прийняття рішень. За відсутності такого балансу неможливо запобігти як підриву впевненості у представницькій системі, так і непродуманому використанню частих референдумів, яке робитиме проведення будь-якої довготривалої політики, заснованої на фундаментальних питаннях дискусії, безсистемним, неефективним, або навіть неможливим [8, с. 87]. Можливість здійснення реального контролю над інституціями публічної влади забезпечує довіру до них з боку населення, а її, безсумнівно, слід визнати однією з найбільш важливих складових демократичної системи організації влади в сучасних країнах [1, с. 102]. А. Яковлев, указуючи на необхідність прийняття Закону України «Про місцевий референдум», наголошує, що ця форма локальної демократії у розвинених демократичних країнах є не тільки ефективним засобом контролю територіальної громади за діяльністю місцевої влади, зокрема, в частині взятих нею на себе зобов'язань, а й реальним механізмом сприяння побудові громадянського суспільства [8, с. 87].

Метою статті є аналіз існуючої моделі взаємовідносин територіальних громад як контролюючих суб'єктів та органів місцевого самоврядування, дослідження проблем правового регулювання відносин у вказаній сфері, що сприятиме оптимізації процедур та удосконаленню законодавства в цілому.

Виклад основного матеріалу. Територіальна громада як первинний суб'єкт місцевого самоврядування: а) здійснює обрання органів та посадових осіб місцевого самоврядування, які уповноважені від її імені здійснювати публічну (муніципальну) владу і вирішувати питання місцевого значення; б) самостійно вирішує питання місцевого значення на місцевому референдумі; в) здійснює через різноманітні форми (громадські слухання, місцеві ініціативи) та інститути (об'єднання громадян) поточний контроль за муніципальною владою і реалізацією прийнятих нею рішень.

Стаття 143 Конституції України передбачає, що територіальні громади села, селища, міста безпосередньо або через утворені ними органи місцевого самоврядування управляють майном, що є в комунальній власності;

затверджують програми соціально-економічного та культурного розвитку і контролюють їх виконання; затверджують бюджети відповідних адміністративно-територіальних одиниць і контролюють їх виконання; встановлюють місцеві податки і збори відповідно до закону; забезпечують проведення місцевих референдумів та реалізацію їх результатів; утворюють, реорганізують та ліквідовують комунальні підприємства, організації і установи, а також здійснюють контроль за їх діяльністю; вирішують інші питання місцевого значення, віднесені законом до їхньої компетенції [2].

На жаль, механізми реалізації конституційних приписів у частині безпосередньої реалізації територіальною громадою вищеназваних повноважень на законодавчому рівні не закріплені, що робить їх значною мірою декларативними. Розглянемо більш детально кожне з вищеназваних повноважень, зокрема в аспекті здійснення контрольних функцій.

Згідно з Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» (далі – Закон) затвердження програм соціально-економічного та культурного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць, цільових програм з інших питань місцевого самоврядування (п. 22 ч. 1 ст. 26) і затвердження місцевого бюджету, внесення змін до нього; затвердження звіту про виконання відповідного бюджету (п. 23 ч. 1 ст. 26) відноситься до виключної компетенції сільських, селищних, міських рад, а тому ці питання вирішуються виключно на їх пленарних засіданнях. Слід звернути увагу, що у Законі про здійснення контролю за виконанням програм соціально-економічного та культурного розвитку, контролю за виконанням бюджетів відповідних адміністративно-територіальних одиниць мова не йде. Закріплена норма загального характеру про те, що органи та посадові особи місцевого самоврядування є підзвітними, підконтрольними і відповідальними перед територіальними громадами (ст. 75). Однак у подальшому приписів, які б дозволили територіальній громаді реально контролювати органи місцевого самоврядування, немає. Законодавець певною мірою лише врегулював питання їх підзвітності перед територіальною громадою встановивши, що вони періодично, але не менш як два рази на рік, інформують населення про виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку, місцевого бюджету, з інших питань місцевого значення, звітують перед територіальними громадами про свою діяльність. Таким чином, реалізувати конституційні приписи щодо контролю територіальної громади за виконанням програм соціально-економічного та культурного розвитку, бюджетів відповідних адміністративно-територіальних одиниць неможливо.

Прийняття рішень про створення, ліквідацію, реорганізацію та репрофілювання підприємств, установ та організацій комунальної власності відповідної територіальної громади також відноситься до виключної компетенції сільських, селищних, міських рад. Закон не передбачає можливості контролю за діяльністю комунальних підприємств, організацій і установ безпосередньо з боку територіальної громади, але прямо закріплює, що відносини органів

місцевого самоврядування з комунальними підприємствами, установами та організаціями будуються на засадах їх підпорядкованості, підзвітності та підконтрольності органам місцевого самоврядування. І це не лише припис загального характеру, органи місцевого самоврядування мають реальну можливість здійснювати контроль за діяльністю підприємств, установ та організацій комунальної власності. Зокрема, виконавчі органи сільських, селищних, міських рад, реалізуючи самоврядні повноваження, здійснюють контроль за: 1) виконанням планів підприємств і організацій, які належать до комунальної власності відповідних територіальних громад (підп. 4 п. «а» ст. 27); 2) використанням прибутків підприємств, установ та організацій комунальної власності відповідних територіальних громад (підп. 2 п. «а» ст. 29) тощо.

Отже, за існуючого правового регулювання територіальні громади можуть здійснювати контроль у сфері місцевого самоврядування фактично лише через органи місцевого самоврядування. Наприклад, контроль за діяльністю виконавчих органів сільської, селищної, міської ради територіальні громади можуть здійснювати лише через відповідну раду. Закон встановлює, що виконавчий комітет, відділи, управління та інші виконавчі органи ради є підзвітними і підконтрольними раді, що їх утворила. Рада має можливість проконтролювати діяльність виконавчих органів як безпосередньо, так і доручити здійснення контролю постійним комісіям, тимчасовим контрольним комісіям. У разі необхідності рішення виконавчого комітету ради з питань, віднесених до власної компетенції виконавчих органів ради, можуть бути скасовані відповідною радою.

Відповідно до ч. 6 ст. 42 Закону сільський, селищний, міський голова при здійсненні наданих повноважень є підзвітним, підконтрольним і відповідальним перед територіальною громадою. Однак, як і стосовно інших органів місцевого самоврядування, територіальна громада безпосередньо здійснювати контроль діяльності сільського, селищного, міського голови не має можливості. У Законі лише закріплено, що сільський, селищний, міський голова не рідше одного разу на рік звітує про свою роботу перед територіальною громадою на відкритій зустрічі з громадянами (ч. 7 ст. 42).

Значний обсяг контрольних повноважень у сфері місцевого самоврядування мають виконавчі органи сільських, селищних, міських рад. Вони здійснюють контроль у різних галузях, реалізуючи власні та делеговані повноваження. Але слід наголосити, що лише реалізуючи самоврядні контрольні повноваження, органи місцевого самоврядування діють від імені та в інтересах територіальної громади. У свою чергу, реалізуючи контрольні функції в рамках здійснення делегованих повноважень, виконавчі органи сільських, селищних, міських рад діють в інтересах держави в цілому, тобто відстоюють загальнодержавні інтереси.

Зокрема, виконавчі органи сільських, селищних, міських рад, реалізуючи самоврядні повноваження, здійснюють контроль за: 1) діяльністю громад-

ських вбиралень, стоянок та майданчиків для паркування автомобільного транспорту (підп. 4 п. «а» ст. 30); 2) якістю питної води (підп. 5 п. «а» ст. 30); 3) станом благоустрою населених пунктів, організації озеленення, охорони зелених насаджень і водойм, створення місць відпочинку громадян (підп. 7 п. «а» ст. 30); 4) дотриманням визначених правилами паркування транспортних засобів вимог щодо розміщення, обладнання та функціонування майданчиків для паркування (підп. 7-1 п. «а» ст. 30); 5) використанням за призначенням коштів фонду загальнообов'язкового навчання, створеного при загальноосвітніх навчальних закладах комунальної власності (підп. 3 п. «а» ст. 32); 6) використанням за призначенням коштів установами з надання безоплатної первинної правової допомоги (п. 4 ч. 1 ст. 38-1).

Реалізуючи делеговані повноваження, виконавчі органи сільських, селищних, міських рад здійснюють контроль за: 1) дотриманням зобов'язань щодо платежів до місцевого бюджету на підприємствах і в організаціях незалежно від форм власності (підп. 1 п. «б» ст. 28); 2) дотриманням цін і тарифів; (підп. 2 п. «б» ст. 28); 3) належною експлуатацією та організацією обслуговування населення підприємствами житлово-комунального господарства, торгівлі та громадського харчування, побутового обслуговування, транспорту, зв'язку; 4) технічним станом, використанням та утриманням інших об'єктів нерухомого майна усіх форм власності, за належними, безпечними і здоровими умовами праці на цих підприємствах і об'єктах (підп. 2 п. «б» ст. 30); 5) дотриманням законодавства щодо захисту прав споживачів (підп. 3 п. «б» ст. 30); 6) використанням житлового фонду (підп. 5 п. «б» ст. 30); 7) станом квартирної обліку та додержанням житлового законодавства на підприємствах, в установах та організаціях, розташованих на відповідній території, незалежно від форм власності (підп. 7 п. «б» ст. 30); 8) використанням наданих Державній службі спеціального зв'язку та захисту інформації України службових жилих приміщень, житлової площі та інших об'єктів та наданням житлово-комунальних послуг (підп. 11 п. «б» ст. 30); 9) дотриманням законодавства, затвердженої містобудівної документації при плануванні та забудові відповідних територій (підп. 1 п. «б» ст. 31); 10) забезпеченням надійності та безпечності будинків і споруд незалежно від форм власності в районах, що зазнають впливу небезпечних природних і техногенних явищ та процесів (підп. 1 п. «б» ст. 31); 11) дотриманням земельного та природоохоронного законодавства, використанням і охороною земель, природних ресурсів загальнодержавного та місцевого значення, відтворенням лісів (підп. 1 п. «б» ст. 33); 12) діяльністю суб'єктів підприємницької діяльності у сфері поводження з відходами (підп. 7-1 п. «б» ст. 33); 13) впровадженням заходів, передбачених документацією із землеустрою (підп. 10 п. «б» ст. 33); 14) додержанням юридичними та фізичними особами вимог у сфері поводження з побутовими та виробничими відходами (підп. 12 п. «б» ст. 33); 15) охороною праці, забезпеченням соціального захисту працівників підприємств, установ та організа-

цій усіх форм власності, у тому числі зайнятих на роботах із шкідливими та небезпечними умовами праці, за якістю проведення атестації робочих місць щодо їх відповідності нормативно-правовим актам про охорону праці, за наданням працівникам відповідно до законодавства пільг та компенсацій за роботу в шкідливих умовах (підп. 8 п. «б» ст. 34); 16) виконанням територіальних угод (підп. 9 п. «б» ст. 34); 17) поданням відповідно до закону підприємствами, установами та організаціями всіх форм власності відомостей про наявність вільних робочих місць (посад); (підп. 11 п. «б» ст. 34); 18) прикордонною і прибережною торгівлею (підп. 1 п. «б» ст. 35); 19) використанням службових приміщень і жилої площі, інших об'єктів, наданих військовим частинам, установам, навчальним закладам Збройних Сил України, за наданням комунально-побутових послуг (п. 4 ст. 36); 20) станом розгляду звернень громадян на підприємствах, в установах та організаціях незалежно від форм власності (підп. 1 п. «б» ст. 38); 21) за забезпеченням при проведенні зборів, мітингів, маніфестацій і демонстрацій, спортивних, видовищних та інших масових заходів громадського порядку (підп. 3 п. «б» ст. 38).

Наведене переконливо свідчить, що кількість делегованих контрольних повноважень значно більша, ніж кількість самоврядних контрольних повноважень. Водночас, якщо проаналізувати питання і сфери, які контролюються виконавчими органами сільських, селищних, міських рад, то виявляється, що більшість із них значно ближчі територіальним громадам, зачіпають інтереси й переважно стосуються життя місцевого населення. Сьогодні, коли активно набирає обертів реформа, направлена на децентралізацію повноважень, делеговані повноваження не можуть залишитися без уваги. Потрібно внести зміни до Закону, насамперед у частині переведення значної частини контрольних повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад з делегованих у самоврядні.

У цьому напрямку перші кроки вже зроблено, коли у змінах до Закону, внесених в 2015 р., прямо було закріплено, що до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад віднесено здійснення державного архітектурно-будівельного контролю (підп. 1 п. «б» ст. 31), державного контролю за дотриманням договірних зобов'язань забудовниками, діяльність яких пов'язана із залученням коштів фізичних осіб у будівництво багатоквартирних житлових будинків (підп. 7 п. «б» ст. 31) [5]. Таким чином, законодавець фактично формує третю групу контрольних повноважень – здійснення державного контролю виконавчими органами сільських, селищних, міських рад.

Формою вирішення територіальною громадою шляхом прямого волевиявлення питань місцевого значення є місцевий референдум, предметом якого може бути будь-яке питання, віднесене Конституцією та іншими законами України до відання місцевого самоврядування, в тому числі й питання контролю за діяльністю органів та посадових осіб місцевого самоврядування. За чинним законодавством можуть виникати ситуації, коли рішення

відповідної ради може бути формально законним і одночасно суперечити інтересам територіальної громади (продаж за низькими цінами об'єктів комунальної власності, неефективне використання бюджетних коштів тощо). Тому доцільно було б передбачити правило, за яким у разі наявності електронної петиції, яка підтримана необхідною кількістю голосів членів територіальної громади, остаточне вирішення питань місцевого значення має належати територіальним громадам як первинним суб'єктам місцевого самоврядування. Особливу роль вони повинні відігравати також і в розв'язанні можливих конфліктів між представницькими органами місцевого самоврядування, з одного боку, та їх виконавчими органами і сільськими, селищними, міськими головами – з другого [3, с. 57].

За даними Міністерства юстиції України, з 1991 по 2009 р. Україні було проведено 150 місцевих референдумів: 50 – з питань адміністративно-територіального устрою; 34 – з питань зміни назви населеного пункту; 31 – з інституційних питань, включаючи дострокове припинення повноважень представницьких органів місцевого самоврядування; 13 – з питань благоустрою населених пунктів; 12 – із земельних питань; 10 – з інших питань. Отже, лише незначна частина місцевих референдумів була спрямована на реалізацію контрольних повноважень територіальних громад.

Ю. П. Стрілець зазначає, що громадський контроль здійснюється громадою через форми безпосереднього та опосередкованого контролю. Безпосереднє здійснення контролю громадою відбувається через вибори, референдуми, місцеві збори, громадські слухання, ініціативи, мітинги, протести, петиції тощо. Опосередкований контроль громада здійснює через органи місцевого самоврядування та різноманітні громадські об'єднання [7, с. 356]. Не заперечуючи поділу форм контролю територіальних громад на безпосередню та опосередковану, вважаємо дискусійною тезу про те, що безпосереднє здійснення контролю громадою відбувається через усі форми безпосередньої демократії (вибори, місцеві збори, громадські слухання, ініціативи, мітинги, протести, петиції тощо), переважна більшість із названих форм лише в окремих випадках можуть бути пов'язані з реалізацією територіальними громадами контрольних повноважень у сфері місцевого самоврядування.

Контроль передбачає перевірку виконання законів, рішень, повноважень та передує відповідальності чи іншим заходам впливу, спрямованих на приведення поведінки підконтрольного суб'єкта до визначених стандартів. Контроль здійснюється через нагляд та підзвітність. Підзвітність органів та посадових осіб місцевого самоврядування перед територіальними громадами чинним законодавством закріплена, однак механізми нагляду практично відсутні. Територіальні громади не мають реальної можливості для самостійного встановлення об'єктивної інформації (без отримання звіту) та системного дослідження стану дотримання нормативних приписів з правом надання обов'язкових для реагування вказівок або припинення (відміни) рішення.

Висновки. Проведений аналіз контрольних повноважень територіальних громад свідчить, що контрольний механізм не спрацьовує, причина полягає в тому, що належним чином не закріплені взаємні права та обов'язки територіальної громади як контролюючого суб'єкта та органів місцевого самоврядування як підконтрольних суб'єктів. За існуючого правового регулювання територіальні громади можуть здійснювати контроль у сфері місцевого самоврядування фактично лише через органи місцевого самоврядування.

Системний характер організації контролю територіальних громад, чітке визначення його форм, процедури, порядку розгляду й оцінки результатів, механізму реагування на факти правопорушень і зловживань у сфері місцевого самоврядування забезпечить його максимальну ефективність.

Напрямами подальшого дослідження має бути розроблення конкретних пропозицій щодо удосконалення законодавства, оцінка ефективності форм і методів контролю для вдосконалення правового регулювання механізмів його здійснення, вивчення основних напрямків оновлення правових та організаційних основ підвищення професійного рівня, спеціалізації контролю та запозичення кращого зарубіжного досвіду організації контролю територіальних громад за діяльністю органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Список літератури:

1. Барабаш Ю. Г. Державно-правові конфлікти в теорії та практиці конституційного права: монографія / Ю. Г. Барабаш. – Харків : Право, 2008. – 220 с.
2. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
3. Любченко П. Територіальна громада: проблеми регулювання правового статусу / П. Любченко // Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. праць. – Вип. 2. – Харків : Право, 2002. – С. 50-60.
4. Олійник В. Київське самоврядування – самоправність чи самообман / В. Олійник // Дзеркало тижня. – 2013. – № 40. – 1 листоп. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://gazeta.dt.ua/history/kiyivske-samovryaduvannya-samopravnist-chi-samoobman-.html>.
5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення бізнесу (дерегуляція) : Закон України від 12.02.2015 р. № 191-VIII // Відом. Верхов. Ради України. – 2015. – № 21. – Ст. 133.
6. Скопич О. Д. Контроль у системі місцевого самоврядування України : автореф. дис. ... канд. держ. упр. / О. Д. Скопич. – Київ : Рада по вивченню продуктивних сил України НАНУ, 2010. – 20 с.
7. Стрілець Ю. П. Види і форми контролю в місцевому самоврядуванні / Ю. П. Стрілець // Теорія та практика державного управління : зб. наук. праць. – Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2011. – Вип. 3. – С. 353–359.
8. Яковлев А. Правові основи модернізації системи місцевого самоврядування як фактор конституційного процесу в Україні / А. Яковлев // Вісник Національної академії правових наук України : зб. наук. праць / редкол. : В. Я. Тацій та ін. – Харків : Право, 2013. – № 4 (75). – С. 81–89.

Smolar O. A., District Court Judge Cherkassy Cherkasy region, applicant State Building Department, Yaroslav Mudryi National Law University, Ukraine, Kharkiv.

Control of territorial communities in local government

Problem setting. According to Art. 5 of the Constitution of Ukraine all power in Ukraine belong to people, which is primary, unified, inalienable and carried people through free will through elections,

referendum and other forms of direct democracy, including those intended to control the activity of bodies and officials of the government and local government.

Paper objective. At the local level the main supervisory entity in local government is local community. Consolidation of the Constitution of Ukraine the primary subject of local self-government territorial community not only meets current international practice, but also the historical traditions of Ukrainian people. Control territorial community in all phases of local government is one of the most important functions of managing the development of appropriate settlements, and therefore needs an effective mechanism of legal regulation, clearly define mutual rights and responsibilities of controlling and controlled entities.

Recent research and publications analysis. Problems Assessment of local communities and the activities of local government officials in their works viewed Y.G. Barabash, P.M. Liubchenko, O.D. Skopych, Y.P. Strilets. However, given the variety of aspects of this area of research remain many questions that need resolving, on which depends largely on the further process of local governance.

The paper main body. The existing regulation territorial communities can exercise control in local government actually only through local governments. The control of the executive bodies of village, town council municipalities can only be made through the appropriate council.

The existing regulation of territorial communities can exercise control in local government actually only through local governments. The control of the executive bodies of village, town council municipalities can only be made through the appropriate council.

The author emphasizes that only by implementing self-control powers local authorities acting on behalf of and in the interests of the local community. In turn, implementing control functions in the framework of the powers delegated executive bodies of village, town and city councils are in the public interest as a whole, that is defending national interests.

The article introduces changes to the law, especially as regards the transfer of significant control powers of the executive bodies of village, town and city councils from delegated to self-governed.

Conclusions of the research. Analysis of the supervisory powers of local communities shows that the control mechanism does not work, the reason is that mutual rights and obligations of local community are not properly secured as controlling entity and local government. The systemic nature of the monitoring of territorial communities, clear definition of its forms, procedures, procedure review and evaluation results, the mechanism of response to the facts of violations and abuses in local government will ensure its maximum effectiveness.

Key words: control, local community, local government officials, public authorities.

Надійшла до редколегії 25.09.2015 р.